

ГЕНЕРАЛНА ДИРЕКЦИЯ ЗА ВЪТРЕШНИ ПОЛИТИКИ
ТЕМАТИЧЕН ОТДЕЛ Б: СТРУКТУРНИ ПОЛИТИКИ И ПОЛИТИКА
НА СБЛИЖАВАНЕ

КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ НА
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

ПРОУЧВАНЕ

Резюме

Изследване относно разбирането за интернационализация на висшето образование в европейския контекст, основаващо се на две проучвания, анализ на ролята на цифровото обучение, десет национални доклада от Европа и седем, изготвени извън Европа. Изследването завършва със заключения и препоръки относно бъдещето на интернационализацията на висшето образование в Европа, основаващи се на националните доклади и на процеса Делфи сред експертите по международно висше образование.

Настоящият документ е изготвен по искане на комисията по култура и образование на Европейския парламент.

АВТОРИ

Център за интернационализация на висшето образование: Ханс де Вит, Фиона Хънтър
Европейска асоциация по международно образование: Лаура Хауърд
Международна асоциация на университетите: Ева Егрон-Полак

ОТГОВОРЕН АДМИНИСТРАТОР

Маркус Ј. Пруч
Тематичен отдел Б: Структурни политики и политика на сближаване
Европейски парламент
В-1047 Брюксел
Електронна поща: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ПОМОЩНИК-РЕДАКТОР

Лина Перт

ЕЗИКОВИ РЕДАКЦИИ

Оригинал: BG
Превод: немски, френски

ОТНОСНО ИЗДАТЕЛЯ

За осъществяване на връзка с Тематичния отдел или за абониране за месечния му информационен бюлетин, моля, пишете на: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Ръкопис, завършен през юли 2015 г.
© Европейски съюз, 2015 г.

Настоящият документ е достъпен в интернет на следния адрес:
<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

ИЗКЛЮЧВАНЕ И ОГРАНИЧАВАНЕ НА ОТГОВОРНОСТТА

Отговорност за мненията, изразени в настоящия документ, носи изцяло авторът. Въпросните мнения не отразяват непременно официалната позиция на Европейския парламент.

Възпроизвеждането и превеждането за нетърговски цели са разрешени при условие че се посочва източникът и издателят получава предварително известие, както и копие.

ОБОБЩЕНИЕ

„Интернационализацията на висшето образование“ представя преглед на тенденциите, свързани с интернационализацията във висшето образование, с особен акцент върху Европа, и изследва значението на интернационализацията и към какво следва да се стреми тя. Интернационализацията на висшето образование е сравнително ново, но широко и разнообразно явление. Неговата движеща сила е динамична комбинация от политически, икономически, социално-културни и академични аргументи, които оказват влияние на регионите, държавите и институциите, в зависимост от техния конкретен контекст, както ясно е онагледено в седемнадесетте доклада по държави. Въпреки че не съществува един-единствен модел, който да удовлетворява всички, налице са общи цели и в настоящото проучване се определят 10 основни моменти:

1. Нарастващото значение на интернационализацията на всички равнища (по-широк спектър от дейности, по-стратегически подход, развиващи се национални стратегии и амбиции)
2. Увеличаване на институционалните стратегии за интернационализация (но също така на рисковете от хомогенизиране, съсредоточаване единствено върху количествените резултати)
3. Повсеместно предизвикателство с финансирането
4. Тенденция към нарастваща приватизация в интернационализацията на висшето образование посредством генериране на приходи
5. Конкурентен натиск на глобализацията, с нарастващо сближаване на стремежите, но все още не на действията
6. Видим преход от сътрудничество (единствено) към (повече) конкуренция
7. Нововъзникваща регионализация, за която Европа често служи за пример
8. Повсеместно нарастване на броя, като налице е предизвикателството на количеството срещу качеството
9. Липса на достатъчно данни за сравнителен анализ и вземане на решения
10. Нововъзникващи области на работа са: интернационализация на учебната програма, трансгранично образование и цифрово обучение.

В Европа е видимо, че процесът на интернационализация на висшето образование започна с европейски програми, особено програма Еразъм, която създаде общи становища и механизми за интернационализация, а процесът от Болоня засили това. Видно е също така, че европейските програми и модели са оказали влияние върху развитието на интернационализацията на висшето образование в други региони по света.

Интернационализацията на висшето образование бива интегрирана на национално и институционално равнище, особено в Европа. Говори се за по-всеобхватни стратегии за интернационализация на висшето образование, но в действителност предстои още много работа. Дори и в Европа има неравномерно осъществяване на целите, като в Южна Европа и особено в Централна и Източна Европа се наблюдават предизвикателства.

Лидерите в областта на висшето образование и практикуващите в областта на интернационализацията на висшето образование посочват подобряването на качеството на преподаване и учене и подготовката на студентите за живот и работа в

глобализирания свят като основните ползи и причини за постигане на интернационализация на висшето образование. Те считат политиката, провеждана на регионално/национално равнище, за ключов външен механизъм и фактор, влияещ на институционалните политики, и определят международната студентска мобилност, сътрудничеството в областта на научните изследвания и стратегическите партньорства като приоритети на интернационализацията на висшето образование.

Упражнение на групата Делфи потвърди това положително възприятие в сценарий за бъдещето на интернационализацията на висшето образование в Европа: развитието на граждани на света и професионалисти, проявяващи уважение и оценяващи другите култури, способни да допринесат за развитието на икономиките на знанието и социално приобщаващите общества. Европа от такъв вид ще бъде в по-добра позиция не само да се състезава, но също така да си сътрудничи с останалата част от света.

Сценарият установи следните фактори:

- технологични възможности за виртуален обмен и смесено обучение (включително повишена международна студентска интерактивност)
- по-нататъшно развитие на съвместни и двойни дипломи
- по-голямо интегриране на възможности за обучение в чужбина и учебен стаж
- по-добро взаимно признаване на кредити и степени
- повишаване на качествени показатели за осигуряване на качеството и системи за класификация
- по-голяма ангажираност към равноправни партньорства и взаимни ползи
- по-силно насърчаване на публично-частни инициативи
- по-силно приваждане в съответствие между политиките в областта на образованието и научните изследвания и с другите нива на образование (начално, средно, професионално, образование за възрастни).

Сценарият също така установи пречки:

- липса на финансиране, повишена зависимост от краткосрочни външни източници на финансиране, прекалено съсредоточаване върху генерирането на приходи, бюрократични пречки, дисхармония на моделите за финансиране на висшето образование в Европа
- недостатъчно осигуряване на възможности за изучаване на чужд език, господство на английския като език за образование и научни изследвания
- прекомерно съсредоточаване върху мобилността, до която има достъп само малък елит и не е интегрирана в учебната програма, нито пък в преподаването и изучаването, липса на ангажираност и на възнаграждение за преподавателите и персонала
- липса на интеграция на институционални, национални и супранационални политики.

Сценарият разшири настоящето определение на интернационализация, което сега гласи: „осъзнатият процес на интегриране на международно, интеркултурно и глобално измерение за целите, функциите и предоставянето на висше образование, за да се засили качеството на образованието и научните изследвания за всички студенти и персонал, и да за се осъществи значим принос към обществото.“

Това ново определение отразява повишеното осъзнаване на факта, че интернационализацията на висшето образование трябва да стане по-приобщаваща и по-малко елитарна, и че е необходимо мобилността да бъде интегрирана в учебната програма, като се постави акцент върху интернационализация за всички. То отново изтъква, че интернационализацията на висшето образование не е цел сама по себе си,

а средство за повишаване на качеството и че не следва да се фокусира единствено върху икономически критерии.

Повечето национални стратегии все още са предимно съсредоточени върху мобилността, краткосрочните и/или дългосрочните икономически ползи, набирането на таланти и позиционирането в международен план. От това се подразбира, че са необходими далеч по-големи усилия за включване на тези подходи в по-всеобхватни стратегии, в които интернационализацията на учебната програма и резултатите от учебния процес също получават повече внимание като средство за повишаване на качеството на образование и научните изследвания.

Направени са следните препоръки в подкрепа на развитието на интернационализацията на висшето образование в Европа.

1. Да се разгледат предизвикателствата на неравновесията при мобилността на кредитите и научните степени и институционалното сътрудничество, произтичащи от съществените разлики в системите за висше образование, процедурите и финансирането
2. Да се признае нарастващата популярност на стажове и варианти за изграждане, за да бъдат съчетани с обучение по езикови и културни умения и обучение в чужбина
3. Да се подкрепи важната роля на академичния и административния персонал за по-нататъшното развитие на интернационализацията на висшето образование
4. Да се насърчава по-голямо сътрудничество в областта на висшето образование и промишлеността в контекста на мобилността на студентите и персонала
5. Да се обърне повече внимание на значимостта на „интернационализацията у дома“, като учебните резултати от международен и межкултурен характер бъдат интегрирани в учебната програма за всички студенти
6. Да се премахнат бариерите, които възпрепятстват развитието на съвместните степени
7. Да бъдат развити новаторски модели на дигитално и смесено обучение като инструмент за допълване на интернационализацията на висшето образование
8. Интернационализацията на висшето образование да бъде приведена в съответствие с интернационализацията на други нива на образование (начално, средно, професионално, образование за възрастни)
9. Да се стимулира двуезичното обучение и обучението на няколко езика на равнище начално и средно образование като основа за езикова политика, която насърчава многообразието
10. Да се премахнат бариерите между интернационализацията на научните изследвания и образованието на всички нива за по-добро взаимодействие и възможности.

Висшето образование като обществено благо и в интерес на обществеността не влиза непременно в противоречие с нарастващото предприемачество и частна собственост, но е важно да се гарантира, че интернационализацията на висшето образование е в съответствие с *„Утвърждаване на академичните ценности в интернационализацията на висшето образование, призив за действие“* (Международна асоциация на университетите, 2012 г.) и *Международната харта за студентска мобилност* (Европейска асоциация за международно образование и Асоциация за висше образование на Австралия).

Значимостта на ролята на Европейския съюз и процеса от Болоня за развитието на интернационализацията на висшето образование в Европа, но също така навсякъде по

света, е неоспорима и трябва да бъде допълнително развита. В този процес обаче е от съществено значение акцентът да бъде поставен върху партньорство и сътрудничество, които признават и уважават разликите в контекста, нуждите, целите, интересите на партньорите и преобладаващите икономически и културни условия. Европа може да служи за пример само ако има готовност да признае, че може също да се учи от другите. Бъдещето на интернационализацията на висшето образование в Европа би могло да бъде светло, но само ако различните заинтересовани страни и участници поддържат отворен диалог за обосновките, ползите, средствата, възможностите и пречките в настоящия продължаващ процес на промяна.